

Reykjavík, 5. nóvember 2025

Umsögn Rannsóknaráðs Háskólans í Reykjavík um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki

Rannsóknaráð Háskólans í Reykjavík fagnar því að verið sé að skýra framkvæmdina þegar kemur að stuðningi við nýsköpunarfyrirtæki. Það eru hins vegar ýmis álitamál sem vert er að hafa í huga í tengslum við lögin og þökkum við fyrir að fá tækifæri til að koma okkar sjónarmiðum á framfæri.

Samstarf milli nýsköpunarfyrirtækja og háskóla

Í ljósi þeirrar miklu áherslu sem stjórnvöld hafa lagt á nýsköpun og rannsóknir á síðustu árum er nauðsynlegt að lagaumhverfið styðji virkt við samstarf milli nýsköpunarfyrirtækja og háskóla.

Í 6. gr. drögum frumvarps er að finna eftirfarandi tillögu að breytingum á 5. mgr. 10. gr. núgildandi laga:

Kostnaður við aðkeypta þjónustu í formi rannsóknar- eða þróunarvinnu er aðeins styrkhæfur þegar þjónustan er hluti af staðfestu rannsóknar- og/eða þróunarverkefni og keypt af ótengdum fyrirtækjum, háskólum eða stofnunum á EES eða í ríkjum sem Ísland hefur gert tvísköttunar- eða upplýsingaskiptasamning við...

Rannsóknaráð HR bendir á að greinin er takmarkandi fyrir samstarfi milli háskóla og fyrirtækja og að stuðla mætti að auknum hvötum fyrir samstarfi með breyttu orðalagi greinarinnar.

Háskólar gegna tvíþættu hlutverki samkvæmt háskólalögum: þeir veita menntun og stunda rannsóknir. Í rannsóknahlutverkinu felst meðal annars að byggja upp þekkingu í samstarfi við samfélagið og að miðla niðurstöðum rannsókna til atvinnulífs og almennings. Til að þetta hlutverk nái fram að ganga þurfa háskólar að njóta akademísku frelsis til að stunda rannsóknir í samvinnu við ólíka aðila og án þess að samstarfið sé túlkað sem „sala á þjónustu“. Háskólar stunda í dag þjónusturannsóknir eða sölu á rannsókna- og þróunarvinnu að mjög litlu leyti, en slíkt hlutverk dregur úr akademísku frelsi starfsmanna og eðlilegu samstarfi milli háskóla og fyrirtækja.

Rannsóknarráð HR leggur til að ákvæðið verði endurskoðað þannig að það taki einnig til samstarfsverkefna háskóla og nýsköpunarfyrirtækja, ekki eingöngu aðkeyptrar þjónustu. Samstarfsverkefni, þar sem háskóli og fyrirtæki vinna að sameiginlegu rannsóknar- eða þróunarverkefni, fela ekki endilega í sér sölu á þjónustu heldur eru þau sameiginlegt framlag aðila til nýrrar þekkingarsköpunar. Slík verkefni eru grundvallaratriði í öflugu nýsköpunarsamfélagi, þar sem rannsóknir háskóla nýtast atvinnulífi og atvinnulífið stuðlar að hagnýtingu þekkingar.

Með hliðsjón af framangreindu er því lögð til eftirfarandi breyting á ákvæðinu í drögum frumvarps:

„Kostnaður við aðkeypta þjónustu í formi rannsókna- eða þróunarvinnu eða þátttöku í samstarfsverkefnum við háskóla eða rannsóknarstofnanir er styrkhæfur þegar þjónustan eða

verkefnið er hluti af staðfestu rannsóknar- og/eða þróunarverkefni og samstarfið er við ótengd fyrirtæki, háskóla eða stofnanir á EES eða í ríkjum sem Ísland hefur gert tvísköttunar- eða upplýsingaskiptasamning við.“

Rannsóknaráð HR telur að þessi breyting myndi stuðla að virkara og jafnara samstarfi milli háskóla og fyrirtækja, efla nýsköpun og tryggja að rannsóknir og þróun á Íslandi verði áfram í fremstu röð. Ef lögin fælu í sér hvata til samstarfs milli nýsköpunarfyrirtækja og háskóla þá myndi það bæði styrkja nýsköpun fyrirtækja og á sama tíma styðja við hagnýtar rannsóknir innan háskólanna. Fjármögnun grunnrannsókna hefur undanfarin ár varla haldið í við verðlagsbreytingar, hvað þá boðaða aukningu fjármagns til grunnrannsókna í samræmi við OECD eða hin norðurlöndin. Til lengri tíma skaðar þetta samkeppnishæfi Ísland því rannsóknir háskólanna skapa ekki bara þekkingu heldur einnig mannauð með sérþekkingu sem er nauðsynlegur fyrir nýsköpunarumhverfið á Íslandi. Breytingarnar sem lagðar eru til hér gæti orðið vísir að auknu samstarfi fyrirtækja og háskóla sem myndu gagnast íslenska nýsköpunarsamfélaginu og styðja við rannsóknir innan háskólanna - hvort sem um er að ræða hagnýtar rannsóknir eða grunnrannsóknir.

Rannsóknaráð Háskólans í Reykjavík þakkar fyrir tækifærið að fá að skila inn umsögn og er boðið og búið að ræða málefnið á fundum sé þess óskað.

Fyrir hönd Rannsóknaráðs Háskólans í Reykjavík,

Dr. Sigurður I. Erlingsson

Prófessor við Verkfræðideild Háskólans í Reykjavík

Netfang: sie@ru.is, símanúmer: 617-9515